

26.10.2001

**PALKKAUKSEN KOKONAISUUDISTUSTA SELVITTÄNEEN
TYÖRYHMÄN MUISTIO**

TUNTIPALKKAISTEN TYÖEHTOSOPIMUS

19 § PALKKAUS, PALKKAMUODOT JA KESKITUNTIANSION
LASKEMINEN

1 Palkkauksen yleismääräykset

1.1 Yleismääräysten soveltaminen

Palkkauksen yleismääräyksiä sovelletaan kaikkien palkkamuotojen osalta.

1.2 Töiden keskeytys

Milloin työntekijä sateen, pakkasen tai muun luonnonesteen aiheuttaman töiden keskeytyksen vuoksi ei voi tehdä työtään, on hänelle täksi ajaksi pyrittävä järjestämään muuta työtä. Sateen, pakkasen tai muun luonnonesteen aiheuttamasta keskeytyksestä ei makseta odotusajan palkkaa.

1.3 Siirto alemmpipalkkaiseen työhön

Työntekijälle, joka kunnan tai kuntayhtymän työssä sattuneen työtapaturman tai siinä saadun ammattitaudin vuoksi on tullut kykenemättömäksi entiseen työhönsä ja joka tämän vuoksi siirretään lääkärinlausunnon perusteella työkykyään vastaavaan olennaisesti alemmpipalkkaiseen työhön, maksetaan tästä työstä hänen aikaisemman ansionsa mukainen palkka vähennettynä kunnan tai kuntayhtymän kustantaman elinkoron täydennyskorkoa tai tapaturmaeläkettä vastaavalla määrällä.

Jos edellä mainitun ajankohdan jälkeen on suoritettu palkankorotuksia, tarkistetaan aikaisempaa ansiota vastaavalla määrällä.

1.4 Työkyvyn huomattava menetys

Milloin on kysymyksessä muu kuin edellä 1.3 kohdassa tarkoitettu työntekijä, joka on huomattavasti menettänyt työkykyään, työnjohto sopii työntekijän ja työntekijän luottamusmiehen kanssa kohtuullisesta palkasta.

1.5 Työajan tehokas käyttö

Aikapalkkaa samoin kuin muitakin palkkamuotoja käytettäessä edellytetään työajan tehokasta käyttöä.

1.6 Palkkaryhmän määrääminen

Palkkamuodosta riippumatta kullekin työntekijälle tulee määrätä palkkaryhmä mihin hän kuuluu.

26.10.2001

2 Palkkamuodot

Kunnallisissa tuntipalkkaisissa töissä käytetään seuraavia palkkamuotoja:

- 1 Aikapalkka
- 2 Suorituspalkka
 - a) Suora urakka
 - b) Osaurakka

Edellä olevien palkkamuotojen ohella voidaan käyttää jäljempänä kohdassa 5 esitettyjä erikoispalkkioita

Palkkamuodon valinnan kullekin työlle tulee perustua siihen, että palkkamuoto edistää työn tarkoituksenmukaista suorittamista.

Sen palkan lisäksi, joka lasketaan kullekin palkkamuodolle kuuluvien perusteiden mukaan, maksetaan lain säännösten ja työehtosopimuksen määräysten mukaiset työaikalisät ja korotukset (vuorotyö, iltatyö, yötyö, lauantaityo, sunnuntaityo, ylityö, hätätyö ym.).

3 Aikapalkka

3.1 Määritelmä

Aikapalkka on palkkamuoto, jossa työntekijän palkka lasketaan työajan nojalla käyttäen palkkaperusteina perustuntipalkkaa sekä työehtosopimuksen mukaisia aikapalkkaan liittyviä lisiä.

3.2 Palkkaperusteet

Aikapalkalla tarkoitetaan seuraavista palkkatekijöistä muodostuvaa summaa:

Perustuntipalkka määräytyy ammattinimikkeittäin liitteiden 1 ja 2 mukaan. Perustuntipalkassa otetaan huomioon keskimääräisinä ne vaatavuustekijät ja työolosuhteet, jotka ovat pysyviä.

Erinäiset lisät liite 3, joita maksetaan, joko työkokemuksen tai henkilökohtaisten ominaisuuksien taikka työolosuhteiden perusteella ovat:

- 1 työkokemuslisä
- 2 henkilökohtainen lisä
- 3 työolosuhdelisä.

3.3 Tilapäisen työn palkka

Mikäli työntekijä on estynyt suorittamasta varsinaista työtään tai milloin tarve muutoin vaatii, on hän velvollinen tilapäisesti suorittamaan muutakin työtä. Tällaisesta työstä työntekijälle maksetaan tilapäisen työn edellyttämä palkka. Jos työ on alemmin palkattua, maksetaan hänelle kuitenkin hänen omaa ammatti-

26.10.2001

aan tai työtään vastaava palkka kuluvan ja yhden sitä seuraavan palkkakauden ajalta.

3.4 Aikapalkan käyttö

Aikapalkkaa käytetään mm. seuraavissa tapauksissa:

- Työn luonteen johdosta tehollisen työn työsaavutustasolla on vain vähäinen suoranainen merkitys tehtävien hoidon kannalta (kuten erilaiset valvontatyöt, työkaluviilaajan ja työkalukoneistajan yms. työt).
- Työhön ei katsota voitavan soveltaa urakkapalkkausta sille asetettujen edellytysten puuttuessa (kuten työntekijän työkokemuksen puute vain harvoin esiintyvät työt).

Palkkamuodosta riippumatta muodostuu kullekin työlle vähimmäistuntiansioksi se ansio, jonka työntekijä saisi tehdessänsä tuota työtä aikapalkalla.

4 Suorituspalkka

4.1 Määritelmä

Suorituspalkalla tarkoitetaan kaikkia niitä palkkamuotoja, joissa ansion suuruus välittömästi määräytyy työsaavutustason mukaan.

4.2 Palkkaperusteet

Suorassa urakassa tuntiansio muodostuu tehtyjen hinnoiteltujen suoritteiden lukumäärän mukaan.

Osaurakassa tuntiansio muodostuu tuntia kohden maksettavasta kiinteästä osasta ja tehtyjen hinnoiteltujen suoritteiden lukumäärän mukaan.

Liitteen 3 mukaiset erinäiset lisät sisältyvät hinnoitteluun.

4.3 Suorituspalkan käytön yleiset edellytykset

- Suorituspalkan käytöstä on sovittava yhteisesti paikallisten osapuolten kesken.
- Kustannukset työsuoriteyksikköä kohden kaikki kustannustekijät huomiioon ottaen muodostuvat pienemmiksi kuin aikapalkkaa käytettäessä.
- Työmenetelmät on määritelty.
- Työnjärjestelyaste on vähintään tyydyttävä.
- Palkkakannustimen tulee olla sellainen ettei se vaikuta haitallisesti esimerkiksi laatutasoon, työskentelyn taloudellisuuteen tai työturvallisuuteen.

26.10.2001

4.4 Soveltamisehto

Työntekijälle on pyrittävä varaamaan tilaisuus suorittaa työtä suorituspalkalla, mikäli työn laatu sen sallii ja se on palkkateknisesti mahdollista.

4.5 Yksityisen alan hinnoittelut

Niissä töissä, joissa ei ole kunnan tai kuntayhtymän omaa urakkahinnoittelua, voidaan noudattaa soveltuvin osin yksityisillä aloilla työmarkkinajärjestöjen välillä sovittuja vastaavia hinnoitteluja. Jos näissä tapahtuu muutoksia tämän sopimuksen voimassaoloaikana, otetaan muutetut hinnoittelut käyttöön samasta ajankohdasta lukien, mistä ne ovat tulleet voimaan yksityisillä aloilla.

4.6 Vähimmäishinnoittelutaso

Muista kuin liitteessä 6 sanotuista suorituspalkoista voidaan solmia paikallinen sopimus. Paikallisesti solmittavan suorituspalkkasopimuksen hinnoittelujen tulee olla sellaisia, että vähimmäishinnoittelutaso normaalilla urakkatyöjoutuisuudella on 30 % asianomaisen palkkaryhmän alinta perustuntipalkkaa korkeampi. Suorituspalkkasopimuksen hinnoitteluperusteissa määritellään työsaavutuksen muutoksen vaikutus ansioon.

Paikallisista suorituspalkkahinnoitteluista on sovittava ennen työn aloittamista. Jos hinnoittelu todetaan työn alettua virheelliseksi, voidaan se työn kestäessä muuttaa joko korottamalla tai alentamalla sitä.

Yli palkkakauden vaihteen jatkuvasta työkokonaisuudesta on maksettava urakan ennakkopalkkana vähintään 90 % arvioidusta lopullisesta urakka-ansiosta. Urakan välimittaus on pyrittävä suorittamaan ja pohjarahat maksamaan vähintään vuosineljänneksittäin.

4.7 Keskeytysajan palkka

Jos suorituspalkkainen työ, lukuun ottamatta liitteessä 6 tarkoitettua työtä, keskeytyy työntekijästä riippumattomasta syystä, kuten esimerkiksi jouduttaessa odottamaan työaineita, on työntekijälle pyrittävä järjestämään keskeytyksen ajaksi hänen ammattitaitoaan vastaavaa muuta työtä, jollei mitään työtä voida järjestää, maksetaan tuntia kohden keskeytyneen urakan keskituntipalkka.

Suorituspalkkainen työntekijä voidaan tarpeen vaatiessa tilapäisesti siirtää omasta urakastaan muuhunkin työhön. Tällaisesta työstä maksetaan tilapäisen työn edellyttämä palkka. Jos tilapäinen työ on alemmin palkattua ja muuta kuin suorituspalkkaista työtä, työntekijälle maksetaan kuitenkin hänen oman urakansa keskituntipalkka kuluvan ja sitä seuraavan viikon ajalta.

26.10.2001

5 Erikoispalkkiot

5.1 Määritelmä

Erikoispalkkioilla tarkoitetaan työsuoritukseen tai työtulokseen liittyvien tekijöiden perusteella maksettavia erillisiä palkkioita, jotka ovat työsuoritemäärästä välittömästi riippumattomia (esim. koneen käyntiaika tai hyötysuhde, raaka-ainesäästöt, tuotteen laatu, hylkytuotannon määrä yms.).

5.2 Hinnoittelu

Määrittelyn mukaan erikoispalkkion hinnoittelun tulee perustua sellaisiin mitattavissa oleviin seikkoihin, jotka liittyvät työn suoritukseen tai työn tulokseen, mutta jotka eivät välittömästi liity työsaavutustasoon. Tällaisia erikoispalkkion perusteita voivat olla esimerkiksi:

- Työsuoritteita koskevat laatu normit, joiden nojalla on mahdollista ja tarkoituksenmukaista määrittää ns. lautupalkkio.
- Työhön liittyvät raaka-ainesäästöt tai muut erityiset kustannussäästöt, jotka voidaan laskennallisesti todeta ja niiden nojalla määrittää ns. säästö-palkkio.

Hinnoitteluperusteet selvitetään riittävästä tutkimuksista kertyneen aineiston nojalla. Palkkion suuruusluokka määritetään sopivan rahakertoimen avulla sellaiseksi, että palkkioon liittyvä kannustavuus johtaa taloudellisuuden paranemiseen kaikki asiaan vaikuttavat kustannusseikat huomioon ottaen.

5.3 Erikoispalkkion käytön edellytykset

Erikoispalkkio voidaan ottaa käyttöön kaikkien palkkamuotojen yhteydessä kunnan tai kuntayhtymän palkkaviranomaisen esittämien näkökohtien mukaisena.

Perusedellytyksenä on, että palkkion käytön voidaan katsoa johtavan kokonaiskustannusten alenemiseen suoriteyksikköä kohden ja että palkkion maksaminen perustuu kunnan tai kuntayhtymän yksipuoliseen päätökseen eikä päätöksen kumoaminen oikeuta ansiokompensatioon.

6 Keskituntiansion laskeminen ja tarkistaminen

6.1 Laskentasääntö

Keskituntiansio on 2 vuosineljänneksen mukaan laskettujen keskituntiansioiden aritmeettinen keskiarvo.

- helmi-, maaliskuu- ja huhtikuussa laskentaperusteena on edellisen vuoden II ja IV vuosineljännes,
- touko-, kesä- ja heinäkuussa laskentaperusteena on edellisen vuoden III ja vuoden I vuosineljännes,

26.10.2001

- elo-, syys- ja lokakuussa laskentaperusteena on edellisen vuoden IV ja kuluvan vuoden II vuosineljännes ja
- marras- ja joulukuussa laskentaperusteena on kuluvan vuoden sekä tammikuussa edellisen vuoden I ja III vuosineljännes.

Keskituntiansio lasketaan työssäolon ajalta maksetun tai maksettavaksi erään-
tyneen palkan mukaan, lukuun ottamatta hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mu-
kaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusosaa, jakamalla se
vastaavien työtuntien lukumäärällä. Asianomaiset laskentajaksot alkavat ja
päätyvät palkkakausten mukaan siten, että palkkakauden sattuessa kahteen
eri laskentajaksoon palkkakausi luetaan edelliseen laskentajaksoon silloin, kun
siihen sattuu vähintään puolet palkkakauden päivistä.

Työssäolon ajalta maksettavana palkkana pidetään aika-, kokonaistunti- ja
urakka- tai muussa suorituspalkkaisessa työssä maksettua palkkaa mahdoli-
sine henkilökohtaisine- ja työolosuhdelisineen sekä laskenta-ajalle kuuluvine
urakan pohjarahoineen, vuorotyökorotusta, ilta- ja yötyölisää sekä 17 §:n 3 tai 4
kohdassa mainittua korotettua palkkaa, työaikalain 32 §:n mukaista korvausta,
kolmivuorotyössä maksettavia 1,8 %:n ja 7,4 %:n suuruisia korvauksia, työssä-
olon ajalta maksettua arkipyhäkorvausta sekä sunnuntaityökorotus 100 %:n
suuruisena riippumatta siitä, onko työ yli-, hätä vai säännöllistä työtä.

Työssäolon ajalta maksettavana palkkana ei kuitenkaan pidetä:

- työehtosopimuksen 14 §:n mukaisia ylityön korotusosia, kolmivuorotyös-
sä pitämättä jääneiltä vuorovapaapäiviltä suoritettua korvausta,
- ns. tossurahaa,
- varallaolokorvausta,
- arkipyhäkorvausta, jota ei ole maksettu työssäolon ajalta,
- urakan pohjarahaa, silloin kun 4.6 kohdan edellytys täyttyy,
- erikoispalkkioita, ellei niitä ansaita ja makseta palkkakaussittain,
- työkalukorvauksia,
- palkallisilta työvapaa- ja vapaapäiviltä maksettua palkkaa, eväsrahaa,
- vuosiloman, sairausloman ja äitiysvapaan palkkaa eikä
- muita mahdollisia palkkatekijöitä, joita ei ole maksettu työssäolon ajalta.

6.2 Poikkeuksellinen laskentasääntö

Ellei aritmeettista keskituntiansiota voida kohtuudella laskea edellä 6.1 koh-
dassa sanotuin tavoin tai tämä laskemistapa johtaa kohtuuttomaan tulokseen,
tulee palkallisilta työstävapautusajoilta maksettava palkka arvioida sen mukaan
mitä työntekijä tuona aikana työssä ollessaan olisi todennäköisesti ansainnut.

6.3 Keskituntiansion korottaminen

Jos edellä 6.1 ja 6.2 kohdissa tarkoitetun keskituntiansion laskemisen jälkeen
työntekijäin palkkoihin on toteutettu 1 tai useampi yleiskorotus, keskituntiansio-
ta korotetaan vastaavasti sopimusosapuolten erikseen sopimalla määrällä.

26.10.2001

Liite 1

PERUSTUNTIPALKAT 1.3.2002 LUKIEN

Palkkaryhmä	€/tunti
I A	9,46–10,50
I B	8,33–9,70
I C	7,66–8,60
II A	7,40–8,00
II B	7,26–7,60
III	7,16–7,21
IV	6,55
O	6,79
N	6,00–6,22

26.10.2001

Liite 2**AMMATTIEN PALKKARYHMIIN SIJOITTELU****Palkkaryhmä I A**

Työnjohdollisessa asemassa olevat työntekijät.

Erikoisammattityöntekijät: vaativien alojen monitoimityöntekijät.

Palkkaryhmä I B

Työkoneen käyttäjät, jotka käyttävät kolmea tai useampaa eri konetta tai työnantajan toivomuksesta käyttävät vain yhtä konetta (tiehöylää tai kaivinkonetta)

Vanhemmat ammattityöntekijät vaativissa tehtävissä: monitoimiammattityöntekijät tai yhden vaativan alan ammattityöntekijät.

Palkkaryhmä I C

Erikois- ja kuorma-autonkuljettajat.

Työkoneen käyttäjät, jotka käyttävät kahta isoa konetta tai useampia pieniä koneita (traktoria, lakaisukonetta yms.).

Palkkaryhmä II A

Muut kuin I palkkaryhmässä mainitut ammattityöntekijät, autonkuljettajat, koneenkäyttäjät ja ammattiin kehittävässä töissä työskentelevät nuoremmat ammattityöntekijät.

Palkkaryhmä II B

Vaativissa seka- ja aputöissä tai jatkuvasti haitallisissa olosuhteissa työskentelevät työntekijät.

Palkkaryhmä III

Ammattityöntekijöiden apulaiset ja yksinkertaisia lähes heti opittavia töitä tekevät työntekijät.

Palkkaryhmä IV

Tilapäiset kausityöntekijät puhdistustöissä, puutarha- ja niihin verrattavissa töissä sekä sellaiset enintään 6 kuukauden pituisessa työsuhteessa olevat tilapäiset työntekijät, joilla ei ole I–III palkkaryhmissä tarkoitettuun tehtävään vaadittavaa ammattitaitoa ja/tai työkokemusta.

Palkkaryhmä O

Oppilaat, jotka ovat tehneet oppisopimuksen.

26.10.2001

Liite 3**ERINÄISET LISÄT****1 Työkokemuslisä**

Jos työntekijän työtaito, työteho tai tehtävien osoittamat vaatimukset poikkeavat yleisestä keskitasosta, voidaan työntekijälle maksaa harkinnan perusteella enintään 1,17 euron (6,93 mk) suuruista työkokemuslisää. Harkinnan perusteella myönnettyä työkokemuslisää voidaan perustellusta syystä myös alentaa.

Työkokemuslisän tulee kuitenkin olla vuosilomaan oikeuttavan palvelusajan perusteella 2 palvelusvuoden jälkeen 0,39 euron (2,31 mk), 4 palvelusvuoden jälkeen 0,78 euron (4,62 mk) ja 7 palvelusvuoden jälkeen 1,17 euron (6,93 mk) suuruinen. Edellä mainittuja aikoja laskettaessa noudatetaan työehtosopimuksen 26 §:n 5 kohdan määräyksiä.

Työkokemuslisä myönnetään hakemusta. Oikeus työkokemuslisään alkaa lähinnä sen jälkeisen palkanmaksukauden alusta lukien, jona työkokemuslisään oikeuttava palvelusaika on täyttynyt.

Työntekijä on velvollinen toimittamaan työnantajalle työkokemuslisän myöntämisen perusteena olevia palvelusaikoja koskevat työtodistukset. Ellei todistuksia ole toimitettu ajoissa, maksetaan työkokemuslisä takautuvasti enintään todistusten toimittamista edeltävän kalenterivuoden alun jälkeen lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

2 Henkilökohtainen lisä

Aikapalkalla työskentelevälle työntekijälle voidaan maksaa henkilökohtaista lisää, jonka suuruus on vähintään 0,1 euroa (0,59 mk) tunnilta.

Henkilökohtaista lisää maksetaan työntekijälle kaikilta tehdyiltä työtunneilta. Lisän maksamisen tulee perustua työntekijän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, joita ovat mm. seuraavat:

- työtaito,
- työteho,
- työkokemus,
- koulutus (esimerkiksi työteknillinen koulutus taikka ammattitutkintolain mukainen ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto)
- vastuunalaisissa tehtävissä toimiminen.

Jos vastuunalaisessa tehtävässä toimiminen on tilapäistä, maksetaan lisä tilapäisyyden ajalta.

26.10.2001

Lisää voidaan maksaa myös jatkuvasti haitallisissa olosuhteissa työskentelevälle työntekijälle, jolloin maksaminen tulee ottaa huomioon mahdollisesti erikseen maksettavan työolosuhteiden suuruutta määriteltäessä.

3 Työolosuhteiden

Aikapalkalla työskentelevälle työntekijälle tulee maksaa olosuhteiden sitä edellyttäessä työolosuhteiden, jonka suuruus on enintään 2,43 euroa (14,46 mk) tunnilta.

Työolosuhteiden maksetaan vain siltä ajalta, jona haitallinen olosuhde vallitsee. Poikkeustapauksissa lisä voidaan maksaa keskimääräisenä. Lisän maksamisen tulee perustua

- työn tapaturma-alttiuteen,
- työn likaisuuteen,
- kuumiin olosuhteisiin,
- epämukaviin työasentoihin,
- muihin epämukaviin työolosuhteisiin tai
- ammattimiehen työtahtiin sopeutumiseen.

Lisän suuruutta harkittaessa on otettava huomioon edellä mainittujen haitallisten tekijöiden painoarvo.

26.10.2001

Liite 4**SUOJATYÖTÄ TEKEVIÄ TYÖNTEKIJÖITÄ KOSKEVAT
ERITYISMÄÄRÄYKSET****1 § Palkka**

Invalidihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettua suojatyötä tekevän työntekijän palkka määräytyy työehtosopimuksen 19 ja 20 §:n mukaan siten, että työkyvyn vajauksen johdosta hänen perustuntipalkkansa ja työkokemuslisänsä on vastavassa suhteessa alempi, jollei työntekijän kanssa ole työsopimuksella sovittu muusta työehtosopimuksen 19 §:n mukaisesta palkkausperusteesta.

Soveltamisohje

Huolimatta invalidihuoltolain kumoamisesta 1.1.1988 alkaen sen 22 §:ä sovelletaan suojatyöhön edelleen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (3.4.1987/380) 22 §:n 2 momentin perusteella.

2 § Työsuhteen päättyminen

Työnantaja voi sen lisäksi, mitä irtisanomisesta on muuten säädetty tai määrätty, irtisanoa työntekijän myös, jos tämä invalidihuoltolain 22 §:n 1 momentissa mainittujen edellytysten puuttuessa ei enää ole suojatyön tarpeessa

3 § Sairausajan palkka

Työntekijällä on oikeus palkalliseen sairauslomaan työehtosopimuksen 27 §:n määräysten mukaisesti, jos työkyvyttömyyden syynä on muu kuin suojatyön perusteena oleva sairaus. Jos työkyvyttömyyden syynä on suojatyön perusteena oleva sairaus, työntekijälle ei makseta palkkaa sairausloman ajalta.